

Sygn. akt I PK 225/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 14 czerwca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. Ś.

przeciwko PGE Górnictwu i Energetyce Konwencjonalnej Spółce Akcyjnej
Oddziałowi Kopalni Węgla Brunatnego "B."

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 czerwca 2012 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 lipca 2011 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 19 lipca 2011 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił (punkt 1 wyroku) apelację pozwanej PGE Górnictwo i Energetyka Spółki Akcyjnej od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w B. z dnia 4 marca 2011 r., zasądającego od pozwanej na rzecz powoda M. Ś. tytułem odszkodowania kwotę 16.371,24 zł, z ustawowymi odsetkami od kwoty 8.786,97 zł od dnia 23 lipca 2010 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 7.584,24 zł od dnia 11 lutego 2011 r. do dnia zapłaty; kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazującego pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego kwotę 819 zł tytułem zwrotu opłaty od uwzględnionej części powództwa, a także zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą (punkt 2 wyroku).

W sprawie tej ustalono, że w dniu 3 grudnia 1998 r. została przeprowadzona komercjalizacja przedsiębiorstwa państwowego Kopalnia Węgla Brunatnego „B.” w spółkę akcyjną Skarbu Państwa. Na podstawie aktu komercjalizacji (§ 9) uprawnionym pracownikom przysługiwało prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji tej Spółki Skarbu Państwa na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa prywatyzacyjna) i w rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz.U. Nr 33, poz. 200, zwanego dalej rozporządzeniem Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 r.). W dniu 8 lutego 1999 r. Skarb Państwa zawarł Kopalnią Węgla Brunatnego „B.” S.A. umowę zlecenia na wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnieniem akcji uprawnionym pracownikom, w której Spółka zobowiązała się między innymi do przyjęcia oświadczeń uprawnionych pracowników w terminie do 22 czerwca 1999 r., sporządzenia ostatecznej listy uprawnionych i powiadomienia ministra o ich liczbie oraz przyjmowania i rozpatrywania reklamacji dotyczących

pominięcia uprawnionego na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym.

Powód był pracownikiem pozwanej w okresie od 2 maja 1980 r. do 10 czerwca 1987 r. i od 4 października 1988 r. do 13 grudnia 1997 r. Pracował na stanowisku operatora spycharek maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Został zaliczony do 7 grupy uprawnionych pracowników, wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce. Na osobę zaliczoną do tej grupy uprawnionych pracowników przypadły 1.151 akcje Spółki. Przy uwzględnieniu do stażu pracy powoda przelicznika 1,5 za pracę górniczą oraz nie odliczeniu okresów pobierania zasiłków chorobowych powód zastałby zaliczony do 10 grupy, w której na uprawnionego przypadają 1.903 akcje. Powód zawarł ze Skarbem Państwa umowę nieodpłatnego nabycia 1151 akcji pozwanej Spółki o wartości nominalnej 10 zł każda. Powód nie składał reklamacji co do wadliwego obliczenia jego stażu zatrudnienia.

Według zakładowego układu zbiorowego KWB B. z dnia 1 września 1992 r. pozwana Spółka nie kwalifikowała stanowiska pracy powoda do stanowisk, na których praca zaliczana była w wymiarze półtorakrotnym. Dopiero na podstawie regulacji wprowadzonej protokołem dodatkowym z dnia 27 października 2006 r., dotyczącym między innymi określania stanowisk i kategorii zaszerogowania pracowników kopalni zatrudnionych na stanowiskach robotniczych i nierobotniczych, powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8). Powód zawarł (podpisał) porozumienie z pracodawcą, w którym oświadczył, że nie będzie dochodził jakichkolwiek roszczeń związanych z uprawnieniami pracowniczymi do zrealizowanego prawa nabycia akcji KWB B. S.A. Podpisanie takiego porozumienia było warunkiem wszczęcia procedury weryfikacyjnej. Następnie komisja weryfikacyjna ustaliła, że powód w okresie zatrudnienia wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej. Ustalenie to zostało potwierdzone w nowym świadectwie wykonywania pracy górniczej. W

dniu 30 czerwca 2009 r. zwyczajne walne zgromadzenie pozwanej Spółki podjęło uchwałę w przedmiocie przeznaczenia zysku za rok 2008, w tym w zakresie wypłaty na rzecz akcjonariuszy dywidendy w kwocie 2,08 zł brutto za akcję. Powód otrzymał dywidendę od posiadanych akcji. Wysokość dywidendy od akcji, których mu nie przydzielono stanowi kwotę 1.266,97 zł netto, po potrąceniu zryczałtowanego podatku dochodowego w wysokości 19%. Na podstawie umowy zamiany akcji z dnia 23 lipca 2010 r. powód zamienił, w wyniku dokonanej konsolidacji spółek sektora elektroenergetycznego, 1151 akcji pracowniczych na 1030 akcji spółki konsolidującej - PGE Górnictwo i Energetyka S.A., a następnie na akcje Polskiej Grupy Energetycznej S.A. Różnica pomiędzy ilością akcji uzyskanych a ilością akcji, które według powoda powinien on otrzymać po przekształceniach, wynosi 673 akcje. Na dzień zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji kurs zamknięcia dla akcji PGE wynosił 22,43 zł. Z dniem 1 września 2010 r. pozwana zmieniła nazwę na PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Oddział KWB B.

Powód domagał się od pozwanej odszkodowania początkowo w wysokości 8.786,97 zł, a później rozszerzył to roszczenie odszkodowawcze do kwoty 16.908,56 zł, z tytułu zaniżenia ilości należnych akcji pozwanej Spółki oraz należnej od nich dywidendy, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa, a także zasądzenia kosztów procesu.

Sąd Rejonowy uwzględnił częściowo powództwo, zasądzając na rzecz powoda 16.371,24 zł. Sąd ten uznał, że przy prawidłowym obliczeniu okresu zatrudnienia powoda, z uwzględnieniem przelicznika 1,5, powód zostałby zaliczony do 10 grupy uprawnionych pracowników (okres zatrudnienia powyżej 24 lat) i uzyskałby prawo do nieodpłatnego nabycia 1.903 akcji pozwanej Spółki, a następnie miałby prawo konwersji tych akcji na akcje PGE Górnictwo i Energetyka S.A., a później na znajdujące się w obrocie giełdowym akcje PGE S.A. Na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 r. oraz umowy zlecenia z dnia 8 lutego 1999 r., do obowiązków Spółki związanych z nieodpłatnym przekazaniem pracownikom akcji należało ustalenie listy uprawnionych pracowników, wydawanie i przyjmowanie zaświadczeń o okresie zatrudnienia w spółce, przyjmowanie i rozpatrywanie reklamacji dotyczących

pominięcia osób uprawnionych na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym. Zarówno według przepisów tego rozporządzenia, jak i rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz.U. Nr 35 poz. 303, zwanego dalej rozporządzeniem z dnia 29 stycznia 2003 r.), ustalenie okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników jest dokonywane z uwzględnieniem współczynników korygujących, stosowanych do wyliczenia okresów zatrudnienia do celów emerytalnych. Z kolei według art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.), przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur stosuje się przelicznik 1,8 za każdy rok pracy osób zatrudnionych pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego, którą to pracę, zgodnie z art. 37 tej ustawy, zalicza się w wymiarze półtorakrotnym. Na gruncie tych unormowań Sąd Rejonowy stwierdził, że odpowiedzialność za utratę przez uprawnionego pracownika prawa do części akcji wskutek niewłaściwego wykonania obowiązków przez podmioty, do których należało przeprowadzenie procesu nieodpłatnego nabywania akcji, jest odpowiedzialnością kontraktową (art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Zgodnie z art. 361 § 1 k.c., zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Chodzi tu taki związek przyczynowy, który zachodzi wtedy, gdy zależność między badanym zdarzeniem a szkodą odpowiada kryterium „normalności następstw” (teoria przyczynowości adekwatnej). Z art. 361 § 2 k.c. wynika zasada pełnego odszkodowania. Udział akcjonariusza w zysku, jakim jest dywidenda - jest dochodem w rozumieniu art. 54 k.c. Żądanie wyrównania utraconych korzyści mieści się w pojęciu szkody, a każdy akcjonariusz ma prawo do udziału w zysku spółki, której akcje posiada, stosownie do ich liczby (art. 347-348 k.s.h.). Tym samym zasadne było roszczenie odszkodowawcze, obejmujące także utraconą dywidendę, tj. utraconą korzyść w rozumieniu art. 361 k.c., wobec bezprawnego niewydania należnej powodowi liczby akcji. Sąd Rejonowy przyjął, że

szkoda powstała, bowiem powód nie zbył posiadanych akcji do dnia wydania wyroku. Tym samym istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że byłby posiadaczem akcji w dniu wypłaty dywidendy. Zdaniem Sądu Rejonowego, istnieje związek przyczynowo-skutkowy między działaniem pozwanej a utratą prawa do nieodpłatnego nabycia części akcji Spółki przez powoda. Pozwana w nienależyty sposób wypełniła ustawowe obowiązki związane z nieodpłatnym nabywaniem przez uprawnionych pracowników akcji skomercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego, w szczególności wadliwie obliczyła okres zatrudnienia powoda, uprawniający go do nieodpłatnego nabycia należnej mu liczby akcji.

Sąd Rejonowy uznał też, że nie ma podstaw do odliczenia okresów przebywania przez powoda na zasiłkach chorobowych od okresu zatrudnienia uprawniającego do nieodpłatnego nabycia akcji, ponieważ rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2003 r. posługuje się zwrotem „łącznego okresu zatrudnienia”. Co prawda jego § 7 pkt 4 mówi o zastosowaniu współczynników korygujących, stosowanych do wyliczenia okresu zatrudnienia dla celów emerytalnych, jednakże chodzi o cały okres pracy, obejmujący także okresy pozostawania „na zasiłku chorobowym”. Okresy te jako nieskładkowe mają znaczenie do obliczenia świadczeń emerytalnych (art. 7 ustawy o emeryturach i rentach). Sąd ten uznał, że porozumienie z dnia 18 lipca 2008 r. o zrzeczeniu się przez powoda jakichkolwiek roszczeń związanych z nabyciem akcji nie mogło stanowić podstawy do pozbawienia pracownika prawa do odszkodowania za niewywiązanie się pracodawcy z obowiązku prawidłowego i rzetelnego ustalenia liczby przysługujących mu akcji pracowniczych, a jego zawarcie w okolicznościach sprawy było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a zatem nieważne (art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.). Ponadto Sąd ten przyjął, że roszczenie powoda przedawniało się dopiero z upływem 10-letniego okresu przedawnienia (art. 118 w związku z art. 471 k.c.), gdyż sprawy z powództwa pracownika (byłego pracownika) przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa o nakazanie złożenia oświadczenia woli przenoszącego akcje spółki powstałej w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego na podstawie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz o roszczenia odszkodowawcze przeciwko Skarbowi Państwa lub pracodawcy (byłemu pracodawcy), związane z

utrata prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, są sprawami z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c. (o roszczenia związane ze stosunkiem pracy). Przepis art. 291 § 1 k.p. nie reguluje przedawnienia tego rodzaju roszczeń kontraktowych (art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p.). W konsekwencji podstawa prawna spornego roszczenia majątkowego określa termin jego przedawnienia. Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 145/08 (OSNP 2010 nr 15-16, poz. 187), że roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji nie ulega przedawnieniu za zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. Roszczenia te podlegają terminom przedawnienia roszczeń majątkowych, wskazanym w Kodeksie cywilnym, co oznacza, że w przypadku odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania jest to termin dziesięcioletni określony w art. 118 k.c. w związku z art. 471 k.c. W konsekwencji Sąd pierwszej instancji zasądził na rzecz powoda odszkodowanie w kwocie 16.371,24 zł, która odpowiada wartości 752 utraconych przez powoda akcji, a po konsolidacji i wprowadzeniu akcji na giełdę 673 akcji, według ceny giełdowej z dnia zamknięcia rozprawy (tj. 24 lutego 2011 r.) 22,43 zł za akcję oraz wartość dywidendy od 752 akcji po 2,08 zł, natomiast oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanej, dzieląc zarówno dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia jak i ich ocenę prawną. Wbrew twierdzeniom strony apelującej, Sąd Rejonowy nie zaliczył okresu pobierania zasiłku chorobowego do pracy górniczej. Okres ten został bowiem zaliczony tylko do łącznego okresu zatrudnienia. Zgodnie z § 11 ust. 2 rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2003 r. zaliczenie uprawnionych pracowników do grupy następuje na podstawie łącznego okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym oraz jego poprzedniku albo w przedsiębiorstwie, które zostało sprywatyzowane przez wniesienie do spółki, oraz jego poprzednikach prawnych. W trakcie zatrudnienia w KWB „Bełchatów” powód przebywał na zasiłku chorobowym od 19 marca do 13 grudnia 1997 r. i ten okres został uwzględniony przy ustaleniu łącznego stażu pracy, od którego zależy zaliczenie powoda do grup określonych w § 11 tego rozporządzenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji nie naruszył art. 6 k.c. i art. 471 k.c., uznając, że powód wykazał wysokość rzeczywiście poniesionej szkody oraz że wartość giełdowa jednej akcji jest wyższa od wartości nominalnej. W ocenie tego Sądu, powód wykazał, że nadal posiada akcje, które nabył pierwotnie na podstawie umowy nieodpłatnego zbycia akcji zawartej ze Skarbem Państwa. Akcje te uległy konwersji i są obecnie akcjami notowanej na giełdzie PGE S.A. Poniesiona przez powoda szkoda nie ogranicza się jednak do wartości „utraconych” akcji według ceny ich zbycia przez Skarb Państwa (ceny nominalnej), ale wynika z ceny giełdowej akcji PGE S.A. Dlatego Sąd Rejonowy prawidłowo wyliczył wysokość należnego powodowi odszkodowania. Na gruncie odpowiedzialności kontraktowej z art. 471 k.c. w związku z art. 300 k.p., której strona pozwana nie kwestionuje, zasadne było zastosowanie do roszczenia powoda okresu przedawnienia wynikającego z przepisów ogólnych kodeksu cywilnego (art. 117-125 k.c.). Konstatacji tej nie zmienia okoliczność, że sprawy związane z utratą prawa do nieodpłatnego nabycia akcji są sprawami z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności: 1/ § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 r. oraz rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2003 r. przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że okres pobierania zasiłku chorobowego przez uprawnionego pracownika przelicza się współczynnikiem korygującym, stosowanym do wyliczenia okresu zatrudnienia dla celów emerytalnych, 2/ art. 6 k.c. w związku z art. 471 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powód w sposób dostateczny wykazał w postępowaniu, iż spełniona została przesłanka odpowiedzialności w postaci nienależytego wykonania zobowiązania przez skarżącego, w szczególności wykazał wysokość szkody, za którą dochodzi odszkodowania w niniejszym postępowaniu, 3/ art. 361 § 2 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i nieprawidłowe określenie wysokości poniesionej przez powoda szkody przez przyjęcie, że należy uwzględnić wartość akcji po cenie jakiej zbył je powód, a nie po cenie nominalnej, 4/ art. 291 § 1 k.p. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu zgodnie z tym przepisem. W skardze zarzucono też

naruszenie przepisów postępowania, w szczególności: art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na „braku wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku czemu Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda ma charakter sprawy związanej ze stosunkiem pracy, a nie sprawy ze stosunku pracy”.

Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi do rozpoznania jest 1/ występowanie szeregu istotnych zagadnień prawnych, a mianowicie „po pierwsze (i) czy roszczenie pracownika o odszkodowanie z tytułu otrzymania nienależnej liczby akcji komercjalizowanego przedsiębiorstwa w efekcie nieprawidłowego ustalenia stażu pracy i wydania nieprawidłowego zaświadczenia o liczbie należnych pracownikowi akcji jest sprawą o roszczenie ze stosunku pracy czy sprawą związaną ze stosunkiem pracy, (ii) jaki okres przedawnienia ma zastosowanie do roszczeń w sprawach z zakresu prawa pracy, dochodzonych w oparciu o art. 471 KC w związku z art. 300 KP wobec kompletności uregulowania kwestii przedawnienia w Kodeksie Pracy”, 2/ „potrzeba wykładni przepisów wywołujących rozbieżność w orzecznictwie sądów (iii) a mianowicie ustalenie czy podstawa prawna roszczenia determinuje podstawę prawną przedawnienia”, 3/ potrzeba wykładni przepisów rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 r. rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r., „a mianowicie ustalenia czy prawidłowym jest przeliczanie okresu pobierania zasiłku chorobowego współczynnikiem korygującym stosowanym do wyliczenia okresu zatrudnienia dla celów pracy górniczej”. W konsekwencji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest usprawiedliwiona co do zarzutu wadliwego przyjęcia 10-letniego okresu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego powoda. Sprawa z powództwa pracownika o odszkodowanie z tytułu zaniżenia przez pracodawcę

liczby należnych akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa państwowego, jest sprawą z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c. Bez wątplenia jest to sprawa o roszczenia ściśle związane ze stosunkiem pracy, przede wszystkim dlatego, że prawo do nieodpłatnego nabycia akcji przysługujących uprawnionym pracownikom, jak i ewentualne roszczenia odszkodowawcze o naprawienie szkody odpowiadającej równowartości nieprzydzielonych akcji, zależą od stażu zatrudnienia uprawnionego pracownika. Bez stosunku pracy i wymaganego stażu pracy w prywatyzowanym lub komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym oraz u ich następców prawnych wymienione roszczenia nie mogłyby powstać (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 1998 r., III ZP 24/98, OSNP 1999 nr 17, poz. 545).

Określenie okresu przedawnienia takich roszczeń istotnie wywołuje kontrowersje jurysdykcyjne. W tym spornym zakresie z jednej strony twierdzi się, że przedawnienie wymienionych roszczeń z zakresu prawa pracy następuje według przepisów prawa pracy, wedle twierdzeń skarżącej - „wobec uregulowania kwestii przedawnienia w Kodeksie Pracy” roszczeń ściśle związanych ze stosunkiem pracy. W odmiennej koncepcji, majątkowe roszczenie odszkodowawcze z tytułu zanizenia liczby przysługujących pracownikowi nieodpłatnie akcji pracowniczych jest wprawdzie nierozzerwalnie powiązane ze stosunkiem pracy i stażem pracowniczego zatrudnienia w prywatyzowanym lub komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym, ale wynika z kontraktowej podstawy prawnej. W tej koncepcji przyjmuje się, że oparte na przepisach odrębnej ustawy prywatyzacyjnej kontraktowe roszczenia odszkodowawcze pracownika nie przedawniają się na zasadach określonych w Kodeksie pracy (art. 291 § 1 k.p.), ale w 10-letnim terminie przedawnienia roszczeń majątkowych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań, o którym mowa w art. 118 w związku z art. 471 k.c. (por. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 145/08, OSNP 2010 nr 15-16, poz. 187).

Mając na uwadze te rozbieżności w najnowszym orzecznictwie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r., I PZP 5/10, OSNP 2011 nr 1516, poz. 199)), skład powiększony przesądził, że przedawnienie roszczeń odszkodowawczych byłego pracownika przeciwko byłemu pracodawcy

dotyczy regulacji prawa pracy, co wyklucza sięganie do terminów przedawnienia określonych przepisami Kodeksu cywilnego, które nawet w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy mogą być stosowane jedynie odpowiednio (art. 300 k.p.). W uchwale tej Sąd Najwyższy uznał, iż przedawnienie w takich przypadkach podlega regulacjom prawa pracy (art. 300 k.p.), co wyklucza „posiłkowe” sięganie do terminów przedawnienia wynikających z Kodeksu cywilnego. Wymaga to uwzględnienia zasady prawa pracy, z której wynika 3-letni termin przedawnienia nie tylko roszczeń ze stosunku pracy (art. 291 § 1 k.p.), ale także roszczeń ściśle związanych ze stosunkiem pracy w taki esencjonalnie nierozzerwalny sposób, że bez stosunku pracy i wymaganego stażu pracy w prywatyzowanym lub komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym poddane osądowi roszczenie odszkodowawcze nie mogłyby powstać. Ponadto sam powód powinien „najlepiej” wiedzieć, że był zatrudniony na górniczym stanowisku pracy, a zatem nie był pozbawiony możliwości zaskarżenia wadliwego świadectwa pracy lub niewydania mu właściwego zaświadczenia o okresach pracy górniczej dla celów emerytalnych, a następnie dla celów nabycia należnej mu liczby akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa państwowego, bez potrzeby oczekiwania na zawarcie protokołu dodatkowego do zakładowego układu zbiorowego pracy nr 34 z dnia 27 października 2006 r., który deklaratoryjnie „zweryfikował” pracę, którą powód wykonywał na stanowisku operatora spycharek maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. To górnicze zatrudnienie dla celów emerytalnych w ten sposób powinno być zaliczone *ab initio* (od daty ustalanych uprawnień) na podstawie przepisów prawa ustawowego. W opisanych okolicznościach sprawy i mając na uwadze ustrojowy obowiązek dbania przez Sąd Najwyższy o jednolitość orzecznictwa sądów powszechnych (art. 1 pkt 1a ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), która jest oczekiwana w licznych analogicznych sprawach tego samego rodzaju, które zostały wywiezione przeciwko temu samemu pozwanemu pracodawcy, skład orzekający podzielił stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 r., I PK 211/11 (dotychczas niepublikowany), że roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji prywatyzowanego lub komercjalizowanego przedsiębiorstwa oraz prawa do

potencjalnej dywidendy ulega przedawnieniu na zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. Konstrukcję przedawnienia wynikającego z art. 291 § 1 k.p. należy zastosować do roszczenia o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji, licząc bieg przedawnienia od momentu zawarcia umowy nieodpłatnego nabycia akcji. Natomiast odnośnie do roszczenia o odszkodowanie za utracone dywidendy należy zweryfikować nie tylko to, czy te roszczenia przysługiwały powodowi w związku z potencjalnym przedawnieniem roszczenia głównego, ale także to, czy nie uległy one przedawnieniu na wyżej wymienionych zasadach, licząc od dat płatności poszczególnych corocznych dywidend. Sąd drugiej instancji powinien ponownie rozeznaczyć sprawę w tych wymienionych zakresach (art. 398¹⁵ k.p.c.).

Dlatego jedynie incydentalnie Sąd Najwyższy sygnalizuje, że gdyby nie doszło do przedawnienia roszczeń odszkodowawczych powoda, to pozostałe zarzuty kasacyjne byłyby nieusprawiedliwione, ponieważ Sądy obu instancji prawidłowo przyjęły, że nie ma ustawowych podstaw do wyłączenia okresów pobierania zasiłku chorobowego z ogólnego („łącznego”) stażu pracy uprawniającego do nieodpłatnego nabycia akcji prywatyzowanego lub komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego. W tym zakresie skarżący pracodawca twierdził, że okresy zasiłkowe zostały przeliczone powodowi tak jak okresy jego górniczego zatrudnienia z przeliczeniem według wskaźnika preferencyjnego (1,5). Tymczasem w odpowiedzi na skargę kasacyjną powód podał, że „okres pobierania zasiłku chorobowego owszem został doliczony do okresu pracy górniczej, ale okres ten został obliczony bez zastosowania przeliczników korygujących, wedle wskaźnika 1:1”. Taki stan rzeczy potwierdza uzasadnienie zaskarżonego wyroku, w którym Sąd drugiej instancji nie podzielił „twierdzenia skarżącego, że Sąd I instancji zaliczył do okresu pracy górniczej okres pobierania przez powoda zasiłku chorobowego. Okres ten został jedynie zaliczony do łącznego okresu zatrudnienia”. Ponadto naprawienie szkody wynikającej z niewydania pracownikowi należnej liczby nieodpłatnych akcji prywatyzowanego lub komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego lub utraconej części dywidendy wymaga wykazania z odpowiednio wysokim prawdopodobieństwem, że uprawniony pracownik byłby posiadaczem tych akcji w dacie ustalenia odszkodowania, co powód wystarczająco udowodnił, skoro nie wyzbył się

otrzymanych akcji do dnia wyrokowania (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2008 r., II PZP 10/08, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 112). Nie może podlegać dyskusji także to, że wedle wartości rynkowej (giełdowej) nieprzedawnionych „nieprzyznanych” pracownikom akcji z tej daty należałoby zasądzić odszkodowanie pieniężne (art. 363 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 316 § 1 k.p.c.), jeżeli wcześniej byli oni pozbawieni potencjalnej możliwości zbycia akcji w jakimkolwiek innym terminie przed dniem orzekania.